

KAMU YÖNETİMİ

Kamu yönetimi dediğimizde bu yönetimde sistemin iyi, verimli ve akılcı işlemesi için karar ve politika oluşturma çalışmalarını anlamak gerekir. Kamu yönetimi daha çok yürütme gücünü anlatmaktadır.

Çağımızda sosyal, ekonomik ve teknolojik değişimler son süratle artmaktadır. Bu nedenle, çağın gerçeklerine uyum sağlayabilmek için kişiler, gruplar ve kurumlar rekabet içindedirler. Kamu yönetimi de bu yeni değişme ve gelişmelere ayak uydurmak zorundadır. Yoksa yönetilenlere hizmet vermekte çok yetersiz bir ortam doğar ve hizmet verilemez hale gelir. Kamu yönetiminde, bu oluşum ve durumun ortaya çıkmaması için sürekli şekilde görevliler hizmet içi eğitime alınır ve yenilikleri benimseyen, özümseyen ve her an uygulamada kullanılabilen düzeye getirilmeye çalışılırlar.

Dünyamızda yaşanan bu siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmelerden sonra yaşam standartlarının daha yükseltilmesi için ülkeler toplumsal yapılarında veya yönetimlerinde yeni model arayışlarına gitmektedirler. Devlet önemli bir varlık olarak durmakta ama işleyişi ve hizmet verme şekli yeni şartlara uydurulmaya çalışılmaktadır.

Kamu yönetimi dediğimizde bu yönetimde sistemin iyi, verimli ve akılcı işlemesi için karar ve politika oluşturma çalışmalarını anlamak gerekir. Kamu yönetimi daha çok yürütme gücünü anlatmaktadır. Merkezi veya ulusal yönetimlerle yerel yönetimler düzeyinde kamu örgütlerini bunların

yönetimini ve pratikte işleyişini içine almaktadır. Planlama, karar verme ve örgütlenmek veya örgütlendirme başlıca çalışma alanı olmaktadır. Kamu yönetimi olayını geniş bir çerçevede ele alırsak, biraz daha geliştirirsek işin işine amaç, hedef, araç, eylem ve insan kaynakları ve bütçe yani maddiyat girmektedir. Başlangıçta da belirttiğim gibi kamu yönetimi yöneticilerin ve yönetimde çalışanların, ekonomik, siyasal ve sosyal değişimleri anlamalarına yardımcı olan alandır. Bu çerçeve yönetime ve yöneticilere yeni bir bakış açısı sağlar hatta normal insanlar için bile toplumda oluşan gelişim ve değişimleri anlamada yardımcı olur. Kamu yönetiminin işleyişini ve değişimini bilen vatandaşlar daha bilinçli olur. Yönetime daha kolay katılır. Üretken olur ve daha katılımcı hale gelir. Bizim gibi gelişmekte olan ülkelerde kamu yönetiminde genelde rasyonel ve optimal hizmet üretme ve buna yönelik örgütlenme fazla görülmemektedir. Çünkü kamu kuruluşları yöneticileri ve bu alanda çalışanlar hala politik ve toplumsal etkilere açıktır. Kamu yönetiminde çalışanlar sorumlu olmama, mali külfet altına girmeme,

Ömer ERU

(E. Vali Yardımcısı)

hukuk karşısında suçlu düşmeme gibi, görevde bulunduğu konumu kaybetmeme gibi endişeler taşır. Bu da liyakati ve objektif olmayı önler.

Toplumumuzda adama göre iş yaratmayı önleyemediğimiz sürece, yönetim olumsuz yapılanmaya ve yürütülmeye devam edecektir. Oysa gelişmiş ülkelerde liyakat sistemi oturmuştur. Görev yerleri ve görevler objektif bilimsel analizlere göre belirlenmiştir. Planlama ve şeffaflık vardır, hesap verme vardır ve bundan hiçbir şekilde kaçınma olmamaktadır. Bu ülkelerde kamu yönetiminin aşırı hantal ve merkeziyetçi yapısı yetki devri ve iş bölümü yapılarak hafifletilmiştir. Değişimi göremeyen ya da sosyal statüsünü bozmamak için mevcut geleneksel yapıyı değiştirmek istemeyen önce kendi çıkarını düşünen bir bürokrat tipi bu ülkelerde yoktur. Vatandaşlar kendi üzerlerine düşeni bilinçli şekilde yaparak her şeyi devletten ve kamu yönetiminden istemezler. Dolayısıyla yönetime de bilinçli katılırlar.

Zamanımızda ve özellikle son senelerde ortaya çıkan küreselleşme sürecine girilmesiyle, değişimin, ekonomik faaliyetlerin küresel boyutta büyümesi, örgütlenmesi ve üretim araçlarının ve üretim ilişkilerinin tekelleşmesi sürecinde, teknoloji son süratle ilerlemiş ve gelişmiştir. Ekonomide ve sosyal yaşantıda devlet müdahalesi çok azalmıştır. Ekonomide küresel odaklar oluşmuş ve tüm ülkelerde etkinliklerini güçlendirerek devam ettirmeye başlamışlardır. Ortaya çok uluslu şirketler çıkmıştır. Bu yeni süreç yerleşim yerlerini de etkilemeye başlamıştır. Şehirler yeni üretim ilişkilerine ve yeni şartlara göre şekillenmektedir. Yeni ekonomik sosyal şartlara ve teknolojik gelişmelere çabuk adapte olan şehirler kalmaktadır. İnsanlar kırsal kesimden çığ gibi büyük şehirlere yığılmaktadır, o kadar ki 2025 yılında dünya nüfusunun 2/3'nün şehirlerde yaşayacağı tahmin edilmektedir. Bu hızlı değişim

az gelişmiş ülkelerde görülmektedir; çünkü gelişmiş ülkeler kendi alt yapılarını yaptıkları, planlamalarını eskiden bugüne kadar uyguladıkları için bu değişimden olumsuz etkilenmeyeceklerdir. Az gelişmiş ülkelerde insanların hızla şehirde çoğalmasıyla gecekondular, sağlık, eğitim, yeşil alan sorunları çoğalacak suçlar çeşitlenecek ve artacaktır. Şehirlere önceden yerleşen yerli insanlarla sonradan gelenler arasında sürtüşme başlayacaktır. Yeni gelenler yerleşik düzene bir an önce adapte olmak için özenti içine girecekler, çok kısa sürede tüketim toplumunun gönüllü ve istekli bir üyesi olacaklardır.

Belediyelerin yaptıkları hizmetler yetersiz kalacaktır. Kanalizasyon, elektrik, su, konut ve ulaşım sorunları artacaktır. İnsanlar fazla üret, çeşitli üret ama çılgınca tüket felsefesinin esiri olacaklardır. Diğer yandan da üretim araçlarını elinde bulunduranlar tekelleşen sermaye sahipleri yaşam seviyelerini durmadan artıracaklardır. Artık bu değişimlere paralel olarak kamuya ve özel kesime ait hizmet birimleri eski klasik yöntemlerle yönetilemeyeceklerdir. Yine bu değişime paralel olarak örgütlerde yeni yöneticilik tipleri oluşmaya başlayacaktır. Değişimden yana olmayan inisiyatif kullanamayan yukarıdan aldığı emri ve talimatı aynen uygulayan yöneticiler olduğu gibi amaç için örgütü gerektiğinde değiştirebilen etrafındaki elemanları gönüllü şekilde amaca sevk eden gerektiğinde risk alan yöneticiler meydana çıkacaktır. Bu ikinci tip yöneticilere lider dendiğine göre artık yöneticiliğin yerini, örgütünün en az maliyetle en kısa sürede başarılı şekilde sevk eden yabancı dile sahip bilgisayar destekli eğitim almış, dünya ticaretini ve ilişkilerini bilen liderlik alacaktır. Bu süreçte Devletin görev alanı da değişime uğramıştır. Hizmet ve görev alanları kamudan özel sektöre kaymaya başlamıştır. Merkezi kararlar yerini yerel karar makamlarına bırakmıştır. Yönetime halk daha fazla katılmaya başlamıştır. Yönetimde va-

tandaş odaklı yönetim öne geçmiştir. Yönetimde yöneticilerin örgütlerini geleceğe daha güvenle götürebilmeleri için vizyon sahibi olmaları yeni yönetim modellerinde aranır olmuştur. Yönetimde tasarrufa eskisinden daha fazla önem verilmektedir. İl bazında yöneticilere verilen örtülü ödenek olayı artık kaldırılmalıdır. Her vesile ile lüks otel ve restoranlarda davetler verilmemelidir. Danimarka'da Kopenhag'da insan hakları komisyonu ile il emniyet müdürlüğünde brifing aldık. Verilen arada emniyet müdürü salonun köşesinde hazırlanan yiyecek ve içeceklere davet etti. Herkes kendi içeceğini ve yiyeceklerini aldı. Biz de olsa en az dört veya daha fazla kişi bu arada çalıştırılırdı. Bir konferansa emekli adalet bakanlarından bir bürokrat geldi. Konferans bittikten sonra bizlerin şaşkın bakışları altında bisikletine bindi ve gitti. Biz de olsa en az dört beş araç adamın emrine verilirdi. Orada dairelerde araç ve şoför kadrosu yok. Bir yere gidileceği zaman kiralama firmalarından araç isteniyor. Fransa'dan Almanya'ya geçerken otobüs şoförü bir kişi vardı. Herkes kendi bavullarını bagaja koyuyordu. Bizde bir otobüste en az üç kişi çalıştırılıyor. Artık devlet hizmetlerinde idarecilerimizin tasarrufa çok önem vermeleri gerekir. Bir ilde yönetici araçlardan tasarruf yapalım dedi. Yardımcılarının altı aracını üçe indirdi. Ama bir ay geçmeden kendisine en pahalı makam aracı aldı. Nasıl tasarruf anlayışı anlayamadım. Yerel yönetimlerde hızla belediye başkanlıkları kuruldu. Ben de altı tane kurdurdum. Bir süre sonra nüfus esaslı getirilince ufak belediyelerin hemen çoğunluğu kaldırıldı. Bu konuda açıklama yapmak için Antalya'da lüks bir otelde toplantı yapıldı. Otelin önünde en ufak belediyenin bile çok lüks aracı vardı. Bu çok büyük bir israftı. Küçük belediyelerin kaldırılması yerinde oldu. Kamu yönetiminde tasarruf yapma, vizyon sahibi olma, risk alma, liyakat ve araştırmacı ruhu yöneticilerimizde öncelikle içselleştirilmiş bir anlayış olmalı.